

CHOD (81) *sb m*

chód, chod-.

sg N chód (22). \diamond *G* chodu (38). \diamond *D* chodowi (1). \diamond *A* chód (6). \diamond *I* chodem (5); -em (1), -(e)m (4). \diamond *L* chodzie (6), chodu [w rymie] (1) *PaprPan*. \diamond *pl G* chodów (1). \diamond *A* chody (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Chodzenie, stawianie kroków, krok, sposób chodzenia; incessus Mącz, Calag, Cn; gradus Mącz, Calag; gressus, itus Mącz, Calag, Cn; ambulatio, gressio, ingressus Cn (75)*: Poglądáy nábožná duřřo/ iako leguchno ijdzie chodem řpratzowany *OpecŻyw* 49; *FalZioł* I 26b, IV 4b; Bowiem tam ieřth przegub ku chodowi barzo potrzebny *GlabGad* F3, D4v; *HistAl* I2; *BielKron* 400; *Incessus citus*, Prętki chód. *Mącz* 53a; *Murcati gressus*, Boyážliwy chód/ Mácánie nogámi áby gdzie nie trářil ná takie źelázo. *Mącz* 238a; *Gradus testudineus*, Ták ochotny chót yáko źoźwiów/ leniwy zwłázczá. *Mącz* 452d, 44b [2 r.], 104b, 147c, d, 149d (13); á przed řpánim řye trzebá trudźić/ bądź chodem/ álbo iázdá/ álbo czymkolwiek innym *SienLek* 125, 174v, 191; *GórnDworz* G2, V7v; *HistRzym* 41v, 78v; *BudBib Eccli* 19/27; *BiałKaz* C; *ModrzBaz* 36, 84v, 110; *Chod. Gradus. Incessus. Calag* 213b; twóy chód oglądáli Nieprzyaciáele nářzy *KochPs* 98, 202; Więć miłe řieřtrzcźki podźmy [...]. Będziemy tám miály chodu Do řamego řłońcá wřchodu. *MWilkHist* G4, Gv; *KochFr* 82; *BielRozm* 26; *Calep* 365a; Gdy z ćiemnych mieyř od Charonowéy wody řzedł/ zkd wrot nie był/ ztdá vczynił chody *GórnTroas* 50, 35.

Zwrot: »znać, poznan po chodzie« [szyk zmienny] (2 : 1): Takieź y po chodzie ćłowiek moźe być poznan, teź z daleka *GlabGad* P7v; *BielSat* N4v; TAKći powiem wronámi to karmiono z młodu/ Wřzák to znać po pořtáwie bá znać y po chodu *PaprPan* F.

Wyrażenia: »chod mający« = *umiejący chodzić* (1): yřch Barbarká pařzerbyczá řwoyá dzyeweczką krařcha yuřch chod y mowá dobra mayacza, nozem wnoczi theřz wgardlo zakłola *LibMal* 1544/83v.

»źoźwiowy chod« (1): *Testudineum istum tibi ego grandibo gradum*, Chćęć tego twego źoźwiowego chodn [!] przimnoźic. *Mącz* 148c.

W przen (1) : *Chod moy wyprořtuy w řłowie twoim/ á niecháy nádemną řadna źłość nie pánuie. BibRadz Ps* 118/133.

a. *Sposób oznaczania odległóści* (27) : nie maią drog ani przewozow tylko dziennem chodem řwe mile mierzą. *MiechGlab* 23.

w G sg (26): *LibLeg* 9/50v; Potym odefřli z Bethel/ á ieřcze było máło nie milá chodu do Eřraty/ tedy Rachel porodźilá *BibRadz Gen* 35/16; Tedy řię wroćili do Ieruzálem od gory ktorá zowá Oliwná/ co ieřt bliřko Ieruzálem/ thák dáleko iákoby řzabath chodu [*Sabbati habens iter*]. (*marg*) To ieřt/ ná dwu tyřiácu krokow. (–) *BibRadz Act* 1/12, *Ion* 3/3; W tym theź [Dámá]řzku byłá Iudea zyemiá řydowřka od Ieruzálem ćterzy dni chodu *BielKron* 3; Do Mechy ktore ieřt w fortunney Arábiey drogi ieřt przez ćternařcie dni chodu. *BielKron* 264, 55, 222v, 229, 263, 264v (18); s tdá zá trzy dni chodu ieřt do Targowřká Miářthá Wołóřkiego *BielSpr* 58v; Bo gdym řzedł zkráiny (Arámřkiey) vmárlá v mnie Rachel w ziemi Kánańńkiey wdrodze/ gdy ieřcze milá ziemie chodu do Eřraty (byłá) *BudBib Gen* 48/7, 1. *Mach* 5/24; *HistHel* C3.

2. *Bieg; cursus Mącz* (2) :

a. *Obieg, krążenie (1)* : Multivagus lunae cursus, Rozmáiyity chód Xieźycowy [!]. *Mącz* 236c.

b. *Zawody sportowe (1)* : Dromos, Latine cursus, Biég/ Chód też mieyńce zawodu. *Mącz* [95]b.

3. *Korytarz, przejście, ścieżka; cuniculus, pergula, via Mącz (4)* : Cuniculus [...]. Chód álbo rów pod ziemią tayemny/ Sámołówká. *Mącz* 72b; Cuniculosus, Pełny chodów á sklepów pod ziemią. *Mącz* 72b; Pergula, Ganek przy domu wzgóřę wyftáwiony ku letniemu siedzeniu álbo przechadzce vcziniony/ [...] też chód álbo też ganek w ogrodzie á w fádu z obu ftrón winem kwieciem liściem obefzły. *Mącz* 291b; Via, Drogá/ abusive, Vlicá/ chód/ scieżká. *Mącz* 492a.

Synonimy: 1. íście, krok, stápanie, ície; 2. bieg, bieganie; 3. ganek, sklep, ścieżka.

Cf **CHODNIK, CHODZENIE**

ZZa